

Received: 18 September 2018

Revised: 30 November 2018

Accepted: 15 December 2018

Published: 30 December 2018

THE PROCESSES OF CONSOLIDATION AND CONCENTRATION OF CAPITAL AS IMPORTANT DETERMINANTS OF ECONOMIC GLOBALIZATION PROCESSES AFFECTING THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE BANKING SYSTEM IN POLAND

PROCESY KONSOLIDACYJNE I KONCENTRACJA KAPITAŁU JAKO ISTOTNE USANKCJONOWANE NORMATYWNE EKONOMICZNE DETERMINANTY PROCESÓW GLOBALIZACJI EKONOMICZNEJ KSZTAŁTUJĄCYCH ROZWÓJ SYSTEMU BANKOWEGO W POLSCE

Dariusz Prokopowicz

PhD, Institute of Sociology, Faculty of History and Social Sciences,

Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Poland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6383-916X>

* *Corresponding author*: e-mail: darprokop@poczta.onet.pl

Abstract:

The systemic transformation and socio-economic, which was initiated in Poland since 1989, are related with the intensified globalization processes that take place in various economic and social spheres of economy, including banking. Financial institutions as well as commercial banks are the entities which are not only subjects to the globalization processes, they co-create these processes. The key attributes of globalization include deregulation processes, digitalization and internationalization, i.e. global determinants, which were correlated with the adaptation of the financial system functioning in Poland to the European Union standards. To adjust internal procedures, product offerings and techniques of ICT operating in Poland banking to EU standards one has to consider the processes of consolidation and concentration of capital. These processes are applied in the commercial dimension of the financial system, including the banking sector since the mid-90s. Financial system that currently exists in Poland and includes the banking sector is among the best adapted to the EU standards. It is simultaneously one of the most globalized sectors of the economy. The key date for this issue concerns the year 2004, when Poland entered the European Union market structures. Currently, it is assumed that the process of globalization of financial markets and the banking system in Poland, apart from the

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 / Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywne ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

consolidation processes and adjustments has been determined by such factors as administrative and supervisory goals of the central banking and supervisory bodies in the financial system and adjusting banking norms of law to the standards of Western highly developed countries.

Keywords: globalization, internationalization, capital consolidation, concentration of capital, financial system, banking system, commercial banking, central banking, bank merger, socio-economic development, state intervention, activation of economic growth

Streszczenie:

W związku z transformacją systemową i społeczno-gospodarczą jaka zapoczątkowana została w Polsce od 1989 roku nasileniu ulegają procesy globalizacyjne dokonujące się w różnych sferach gospodarczych i społecznych gospodarki w tym także w dziedzinie bankowości. Instytucje finansowe w tym banki komercyjne należą do podmiotów, które nie tylko ulegają procesom globalizacji ale przede wszystkim te procesy współtworzą. Do kluczowych atrybutów globalizacji zalicza się procesy deregulacji, informatyzacji i internacjonalizacji, tj. globalne determinanty, które skorelowane były z dostosowywaniem systemu finansowego funkcjonującego w Polsce do standardów Unii Europejskiej. Na dostosowywanie wewnętrznych procedur, ofert produktowych i technik teleinformatycznych działającej w Polsce bankowości do standardów UE wpływały także procesy konsolidacyjne i koncentracji kapitału, które od połowy lat 90. dokonują się także w komercyjnym segmencie systemu finansowego, w tym bankowego. Obecnie funkcjonujący w Polsce system finansowy, w tym sektor bankowy zaliczany jest do najbardziej dostosowanych do standardów UE i jednocześnie zglobalizowanych działów gospodarki. Kluczową datą dla tej problematyki był rok 2004, w którym Polska dokonała akcesji w struktury rynkowe Unii Europejskiej. Obecnie przyjmuje się, że proces globalizacji rynków finansowych i systemu bankowego w Polsce oprócz procesów konsolidacyjnych i dostosowawczych zdeterminowany został także przede wszystkim takimi czynnikami jak administracyjne i nadzorcze cele działalności bankowości centralnej i organów nadzoru w systemie finansowym oraz dostosowywanie bankowych normatywnych do standardów zachodnioeuropejskich krajów wysoko rozwiniętych.

Słowa kluczowe: globalizacja, internacjonalizacja, konsolidacja kapitału, koncentracja kapitału, system finansowy, system bankowy, bankowość komercyjna, bankowość centralna, fuzja banków, rozwój społeczno-gospodarczy, interwencjonizm państwowy, aktywizacja wzrostu gospodarczego

Główny zarys problemu i jego związku z ważnymi kwestiami naukowymi i praktycznymi

Cechą charakterystyczną systemu bankowego w Polsce jest wyraźna przewaga uniwersalnej, klasycznej bankowości depozytowo-kredytowej z nieznacznie rozwiniętym segmentem wyspecjalizowanej bankowości inwestycyjnej działającej głównie na

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

rynkach kapitałowych. Ponieważ obecnie nadal bankowość inwestycyjna rozwinięta jest w znacznie węższym zakresie niż w krajach rozwiniętych więc powszechnie przyjmuje się, że w związku z tym w Polsce nie występowały źródła kryzysu finansowego, który na jesieni 2008 roku pojawił się w bankowości inwestycyjnej krajów wysoko rozwiniętych (Kalinowski M., Pronobis M., 2015, s. 142). Z drugiej strony wspomniany globalny kryzys finansowy poprzez zglobalizowane rynki finansowe trans granicznie, koniunkturalnie, poprzez powiązania handlowe i finansowe przepłynął także do Polski, głównie w 2009 roku. Obecnie w pokryzysowych warunkach gospodarczych powszechnie przyjmuje się, że proces globalizacji rynków finansowych i systemu bankowego w Polsce zdeterminowany jest głównie takimi czynnikami jak administracyjne i nadzorcze funkcje bankowości centralnej i organów nadzoru w systemie finansowym oraz dostosowywanie normatywów prawnych do standardów zachodnioeuropejskich krajów wysoko rozwiniętych (Zielińska-Głębocka A., 2012, s. 159).

Z globalizacją ekonomiczną wiązą się zwykle także inne aspekty tych globalnie postępujących procesów. Otóż oprócz determinantów ekonomicznych i finansowych warunkujących proces globalizacji w systemach bankowych pojawiają się także czynniki społeczne. Czynniki te kształtują m.in. oczekiwania klientów banków odnośnie oferty usług finansowych, która coraz dynamiczniej ulega modyfikacjom warunkowanym postępem technicznym i technologicznym w zakresie teletransmisji danych i zastosowania Internetu dla świadczenia usług bankowych i kontaktowania się klientów z bankami (Gwoździewicz S., 2014, s. 74). Cechą szczególną społecznych determinantów procesów globalizacyjnych realizujących się w systemach bankowych jest unifikacja, ujednocnianie i postępujący wzrost standaryzacji analogicznych ofert produktów bankowych i usług finansowych wystosowanych przez banki klientom w różnych krajach Europy ale także w innych gospodarczo rozwiniętych regionach świata (Prokopowicz D., Dmowski A., 2010, s. 193).

Od początku lat 90. procesy globalizacyjne coraz szybciej postępują także w Polsce. Jednym z sektorów polskiej gospodarki, w których globalizacja postępuje stosunkowo najszybciej jest sektor finansowy, a szczególnie bankowość komercyjna. Jest to związane z przejmowaniem polskich banków przez zagraniczne instytucje finansowe, tj. proces który najintensywniej dokonał się w latach 90. ubiegłego wieku (Domańska-Szaruga B., Prokopowicz D., 2015, s. 41-42). Poza tym akcesja Polski w 2004 roku w struktury Unii Europejskiej oraz rozwój elektronicznej bankowości, rozwój technologii i usług internetowych to czynniki, które przyspieszyły procesy

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

globalizacyjne w Polsce w ostatnich latach. Wysoki poziom zglobalizowania dotyczy już także rynku kapitałowego, zarówno od strony organizacji jak i charakteru dokonywanych transakcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Skutkiem tego wysokiego poziomu zglobalizowania rynków finansowych w Polsce było szybkie pojawienie się negatywnych rynkowych i koniunkturalnych skutków globalnego kryzysu finansowego na jesieni w 2008 roku (Prokopowicz D., 2016b, s. 112-113). Źródłem tego kryzysu była akceptacja zbyt wysokiego poziomu ryzyka kredytowego w bankach inwestycyjnych w USA. Jednak negatywne ekonomiczne skutki tego kryzysu szybko pojawiły się także w Polsce. Celem ograniczenia negatywnych skutków pogłębiającej się dekonunktury będącej efektem globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku rząd w USA wykorzystując instrumenty interwencjonizmu państwowego Banku Rezerw Federalnych starał się zapobiegać zamrożeniu akcji kredytowych banków komercyjnych celem przywrócenia równowagi na rynkach finansowych oraz w realnej gospodarce (Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2016a, s. 92-93). Pozytywne efekty antykryzysowego interwencjonizmu państwowego zastosowane z wykorzystaniem bankowości centralnej w USA zostały także zastosowane w Europie angażując do tego procesu Europejski Bank Centralny. Poza znaczącą deprecjacją wycen rynkowych akcji spółek notowanych na GPW w Warszawie pojawiły się także znaczące skutki makroekonomiczne w postaci spadku wzrostu gospodarczego polskiej gospodarki. Zaistniała sytuacja wskazuje na potrzebę kontynuacji doskonalenia bankowych regulacji ostrożnościowych i instrumentów zarządzania ryzykiem kredytowym w instytucjach finansowych (Szybowski D., Prokopowicz D., Gwoździewicz S., 2016, s. 140-141).

Sektor bankowy w krajach wysoko rozwiniętych należy do kluczowych gałęzi krajowych gospodarek. W związku z tym sytuacja ekonomiczno-finansowa banków jest ściśle powiązana z koniunkturą u kontrahentów, klientów, którymi w znaczącym stopniu są przedsiębiorstwa sektora MSP oraz korporacje. Z drugiej strony instrumenty bankowości centralnej, w Polsce w dyspozycji Narodowego Banku Polskiego wykorzystywane są do prób aktywizacji koniunktury krajowej gospodarki. Istotnym czynnikiem znacząco wpływającym na koniunkturę krajowej gospodarki jest prorozwojowa polityka kredytowa kształtowana przez funkcjonujące w Polsce banki komercyjne. Na politykę tę wpływać może Narodowy Bank Polski jako bank centralny (Dmowski A., Prokopowicz D., Sarnowski J., 2005, s. 162) w sytuacji wykorzystania stóp procentowych i innych instrumentów polityki pieniężnej w realizacji interwencjonizmu państwowego. W ramach tego interwencjonizmu mogą być także urucha-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

miane inne instrumenty polityki gospodarczej, których celem jest aktywizacja przedsiębiorczości i innowacyjności w określonych gałęziach gospodarki (Rakowski J., Prokopowicz D., 2017, s. 377-378).

Uruchamiane instrumenty aktywizacji przedsiębiorczości, innowacyjności i pośrednio także koniunktury w gospodarce spełniają swą rolę jeżeli efektem tych działań jest znaczący wzrost inwestycji w sektorze przedsiębiorstw (Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2016c, s. 161-162). Szczególną rolę w tym zakresie przypisuje się przedsiębiorstwom funkcjonującym w ramach sektora MSP oraz korporacjom działającym według koncepcji przedsiębiorstw społecznych (Gardziński, T., 2016). Oprócz polityki monetarnej również w zakresie polityki budżetowej rząd uruchamiać może dodatkowe programy aktywizujące procesy inwestycyjne. W Polsce do typu działań zalicza się rozwijany obecnie program Mieszkanie Plus (Gołębiowska A., Prokopowicz D., 2017, s. 307-308).

Wykorzystywanie instrumentów polityki monetarnej w procesie aktywizacji koniunktury w krajowej gospodarce nie może jednak prowadzić do zbyt dużego łągodzenia polityk kredytowych banków komercyjnych, ponieważ mogłoby obniżyć poziom efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym i w konsekwencji do wzrostu ryzyka inwestycyjnego w krajowej gospodarce. Szczególnie istotną rolę w procesie doskonalenia zarządzania ryzykiem kredytowym przeprowadzanych operacji finansowych pełni rosnąca dostępność i powszechność informacji za pośrednictwem teleinformatycznych technologii internetowych (Matosek M., Prokopowicz D., 2017, s. 224-225). Rozwój informacyjnych technik internetowych, w tych przetwarzania informacji w chmurze obliczeniowej i na platformach baz danych Big Data stanowi znaczący czynnik ograniczania asymetrii informacji występującej między dwiema stronami transakcji finansowej. Poza tym wspomniane technologie internetowe stają się symptomem postępującej globalizacji ekonomiczno-informacyjnej (Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2017b, s. 35-36).

Analiza najnowszych badań, aktów prawnych i literatury przedmiotu, w których podjęto omówienie podjętej problematyki

Opisana w niniejszym opracowaniu problematyka procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce w ostatnich latach jest podejmowana w różnych i licznych publikacjach naukowych autorstwa naukowców funkcjonujących w różnych środowiskach naukowych i wywodzą-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

cych się z różnych krajów. W związku z tym problematyka ta badana naukowo uzyskuje charakter globalny. Wzrost zainteresowania naukowców tą problematyką wynika z jej aktualności i wysokiego poziomu istotności. Wzrost zainteresowania tą problematyką w środowiskach naukowców wynika z rosnącego znaczenia procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze instytucji finansowych. Poza tym ze względu na rolę komercyjnego sektora finansowego w gospodarce istotne jest zbadanie wpływu procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału na rozwój tego sektora. Z weryfikacji opinii, rozważań, wniosków i tez badawczych zawartych w cytowanych publikacjach sformułowano najpierw główne aspekty badawcze i obraz problematyki procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze usług finansowych. Sformułowano główne aspekty badawcze i obraz analizowanego tematu posłużyły jako podstawa dla określenia celów i metod badawczych zastosowanych w niniejszym opracowaniu. Cele i metody badawcze przedstawiono w kolejnym podrozdziale niniejszego artykułu. Podstawą dla tych głównych składowych procesów badawczych, który zrealizowano w niniejszym opracowaniu było określenie syntetycznego obrazu problematyki konsolidacji i koncentracji kapitału w sektorze instytucji finansowych po zebraniu danych analitycznych i weryfikacji wniosków zawartych w cytowanych publikacjach. Syntetyczny obraz problematyki konsolidacji prowadzonej działalności i koncentracji kapitału opisać można w sposób następujący: Od 1989 roku tj. od początku transformacji systemowej i społeczno-gospodarczej jaka wówczas zapoczątkowana została w Polsce rośnie znaczenie procesów globalizacyjnych, które realizowały się w różnych sferach gospodarczych i społecznych gospodarki w tym także w dziedzinie bankowości. Instytucje finansowe w tym działające komercyjnie banki operacyjne należą do podmiotów, które nie podlegają procesom globalizacji. Do istotnych czynników globalizacji ekonomiczno-informacyjnej zalicza się procesy deregulacji, informatyzacji i internacjonalizacji, tj. globalnie przebiegające procesy, które skorelowane były z dostosowywaniem systemu finansowego funkcjonującego w Polsce do standardów Zachodniej Europy, w tym do regulacji nadzoru bankowego Unii Europejskiej tj. do rekomendacji formułowanych w Komitecie Bazylejskim ds. Nadzoru Bankowego. Na dostosowywanie wewnętrznych procedur, ofert produktowych i technik teleinformatycznych działającej w Polsce bankowości do standardów Unii Europejskiej wpływały także procesy konsolidacyjne i koncentracji kapitału, które od połowy lat 90. dokonują się także w komercyjnym segmencie systemu finansowego, w tym bankowego. Obecnie przyjmuje się, że funkcjonujący w Polsce system finansowy, w tym sektor bankowy zaliczany jest

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

do najbardziej dostosowanych do standardów Unii Europejskiej i jednocześnie zglobalizowanych działów gospodarki. Polska bankowość należy do najnowocześniejszych na świecie pod względem technologicznego zaplecza obsługi transakcji finansowych oraz obsługi klienta w ramach internetowej bankowości mobilnej. Jest to istotny czynnik kształtujący konkurencyjność na rynkach międzynarodowych usług finansowych. Jest to także pochodna wcześniejszych procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej oraz także technologicznej i kapitałowej. W kontekście analizy dokonujących się w Polsce procesów globalizacyjnych ważną datą był rok 2004, w którym Polska dokonała akcesji w struktury rynkowe Unii Europejskiej. Wobec powyższego proces globalizacji rynków finansowych i systemu bankowego w Polsce oprócz procesów konsolidacyjnych i dostosowawczych w zakresie procedur i technologii zdeterminowany został także przede wszystkim takimi czynnikami jak administracyjne i nadzorcze cele działalności bankowości centralnej i organów nadzoru w systemie finansowym oraz dostosowywanie bankowych normatywów prawnych do standardów zachodnioeuropejskich krajów wysoko rozwiniętych.

Przed przystąpieniem do badań, zebraniem i opracowaniem wyników badań dotyczących różnych aspektów zagadnień globalizacji ekonomiczno-informacyjnej oraz procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze instytucji finansowych autorzy niniejszego opracowania dokonali przeglądu literatury dotyczącej wymienionej powyżej problematyki. Określenie i sprecyzowanie problemu badawczego, który został następnie scharakteryzowany i przeanalizowany w niniejszym artykule zostało poprzedzone dokonaniem przeglądu publikacji literatury oraz dostępnych materiałów źródłowych, w których były już wcześniej rozważane kluczowe zagadnienia procesów konsolidacji i koncentracji kapitału oraz innych kluczowych determinantów procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej kształtujących rozwój systemu finansowego w Polsce. Z przeprowadzonego przeglądu literatury wynika, że opisywane w różnych publikacjach poszczególne zagadnienia zarówno dotyczące procesów konsolidacji i koncentracji kapitału jak również innych kluczowych determinantów procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej systemu finansowego były badane tylko w wybranych kwestiach, natomiast nie podjęto wcześniej próby dokonania syntetycznego ujęcia tej problematyki, tj. takiego które by w sposób zintegrowany obejmowało różne kluczowe aspekty problematyki procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce, podjęte rozważania posiadały by atrybut interdyscyplinarności a wnioski z badań

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

również były by pochodną w pełni syntetycznego ujęcia. Właśnie tego typu podejście badawcze zastosowano w niniejszym opracowaniu. Jedną z kluczowych przesłanek metodologicznych podjętych w niniejszym opracowaniu zagadnień globalizacji ekonomiczno-informacyjnej oraz procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze instytucji finansowych było zastosowanie syntetycznego ujęcia badawczego celem osiągnięcia interdyscyplinarne-go połączenia różnych aspektów opisywanej i badanej wyżej wymienionej problematyki. Kluczowe wnioski, które zostały sformułowane w części podsumowującej są pochodną zastosowanego wspomnianego syntetycznego ujęcia badawczego.

Na podstawie treści przestudiowanych materiałów źródłowych i cytowanych publikacji wykazano, że w ostatnich latach problematyka dokonującej się globalizacji ekonomiczno-informacyjnej sektora finansowego jak i w kontekście całej krajowej polskiej gospodarki była opisywana w nielicznych publikacjach naukowych jednak w kontekście innych czynników tj. dostosowania technologiczne, proceduralne i normatywne bankowości działającej w Polsce względem standardów globalnych i Unii Europejskiej. Natomiast analiza procesów konsolidacji i koncentracji kapitału dokonujących się w komercyjnie działającym systemie bankowym w Polsce jako determinantów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej nie była wcześniej przeprowadzona w ujęciu pełnym i naukowym. Z analizy treści publikacji literatury źródłowej wynika, że procesy konsolidacji i koncentracji kapitału w komercyjnie funkcjonującym systemie finansowym w Polsce w największym stopniu dokonywały się w II połowie lat 90. Z drugiej strony w ostatnich latach proces koncentracji kapitału w systemie bankowym w Polsce został także wzmocniony procesem repolonizacji (PZU kupuje Pekao. Repolonizacja, 2016). W ramach repolonizacji banki należące do Skarbu państwa odkupują większościowe udziały w akcjonariacie banków, które wcześniej były bankami polskimi a ostatnio funkcjonowały w grupach kapitałowych zagranicznych instytucji finansowych.

Z danych zawartych w publikacjach literatury podejmujących problematykę procesów konsolidacji i koncentracji kapitału w systemie finansowym wynika, że procesy te mogą się nasilić w kolejnych latach w związku z planowaną przez obecny rząd kontynuacją procesu repolonizacji sektora bankowego w Polsce. W niniejszym artykule opisano problematykę procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce z zastosowaniem ujęcia syntetycznego przeprowadzonych badań i rozważań podejmowanych przez autora we wcześniej-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywne ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

szych publikacjach: D. Prokopowicz (Prokopowicz D., 2015a,b; Prokopowicz D., 2016a,b). Niektóre aspekty analizowanej problematyki globalizacji ekonomiczno-informacyjnej lub procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze instytucji finansowych opisane zostały w publikacjach następujących autorów: S. Gwoździewicz (Gwoździewicz S., 2014; Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2016a,b,c; Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2017a,b) oraz A. Dmowski i J. Sarnowski (Dmowski A. Prokopowicz D., 2010; Dmowski A., Prokopowicz D., Sarnowski J., 2005; Sarnowski J. Dmowski A., Prokopowicz D., (2008). M. Matosek wskazał na rolę Internetu w procesach globalizacji ekonomiczno-informacyjnej (Matosek M., Prokopowicz D., 2017), a D. Szybowski na rolę Europejskiego Banku Centralnego w kontekście unifikacji standardów dotyczących funkcjonowania banków w Unii Europejskiej (Szybowski D., Prokopowicz D., Gwoździewicz S., 2016). Z analizy treści publikacji literatury źródłowej podejmującej analizowaną w niniejszym artykule problematykę wynika, że wśród badaczy działających zagranicą analogiczne wnioski sformułowali H. Davies, D. Green (Davies H., Green D., 2010), D. Millet i E. Touissant (Millet D., Touissant E., 2012) oraz J. Harold (Harold J., 2010). Poza tym D. Millet, E. Touissant i J. Harold wskazują na zasadność badania genezy i znaczenia globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku w kontekście procesów globalizacji rynków finansowych. Podobne wnioski sformułował D. Prokopowicz (Prokopowicz D., 2016a,b) sugerując, że geneza globalnego kryzysu finansowego powinna być wiązana przede wszystkim z globalnie działającymi największymi amerykańskimi bankami inwestycyjnymi, które stosując celowo komplikowane procedury bezpieczeństwa i formuły szacowania wartości zagrożonej na ryzyko kredytowe podejmowały na dużą skalę działalność inwestycyjną opartą o nowo tworzone w tym celu papiery wartościowe, pochodne kredytowe, obligacje subprime akceptując wysokie poziomy ryzyka inwestycyjnego w warunkach dobrej koniunktury krajowej i globalnej gospodarki i niskich stóp procentowych bankowości centralnej.

W Polsce badania dotyczące procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej w systemie finansowym prowadzili naukowcy tacy jak: R. Płókarz R. (Płókarz R., 2013), M. Białas i Z. Mazur (Białas M., Mazur Z., 2013), J. Fila i B. Filipiak (Fila J., Filipiak B., 2012) oraz W. Patrzalek (Patrzalek W., 2011). B. Domańska-Szaruga wskazuje na globalne aspekty makroekonomicznego zarządzania antykryzysowego (Domańska-Szaruga B., Prokopowicz D., 2015). Natomiast aspekty procesów konsolidacji i koncentracji kapitału w systemie finansowym opisali w swych publikacjach następujący naukowcy: M. Buszko (Buszko M., 2003), A. Kantecki (Kantecki A.,

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

1996) i M. Wiatr (Wiatr M., 2015). Natomiast M. Kalinowski i M. Pronobis (Kalinowski M., Pronobis M., 2015), W. Patrzalek (Patrzalek W., 2011) oraz A. Zielińska-Głębocka (Zielińska-Głębocka A., 2012) opisują różne aspekty globalizacji na tle rozwoju współczesnej gospodarki globalnej.

Na podstawie przestudiowania wymienionych w Bibliografii źródeł literatury wykazano, że badacze opisywanej problematyki potwierdzają wysoki poziom istotności badanej problematyki procesów globalizacji rynków finansowych wskazując także na aktualność i rozwojowość opisywanych zagadnień tematu. Poza tym autorzy publikacji literatury źródłowej podejmującej analizowaną w niniejszym artykule problematykę zgodnie stwierdzają, że procesy konsolidacji i koncentracji kapitału mogą w znaczącym stopniu wpływać na poziomy akceptowalny w instytucjach finansowych ryzyka kredytowego oraz inwestycyjnego ryzyka systemowego w systemie finansowym. Kwestią bezsporną jest stwierdzenie, zgodnie z którym przyjmuje się, że uzasadnione jest analizowanie determinantów procesów globalizacyjnych rynków finansowych i systemów bankowych w kontekście koniunkturalnej cykliczności gospodarki światowej i badania genezy globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku. Wnioski i sugestie będące wynikiem przeprowadzonych wcześniej badań opisane w treści przestudiowanej literatury posłużyły do sformułowania kluczowych tez badawczych oraz celów podjętych badań.

Cele i metody badawcze podjęte w analizie tematu.

Przed napisaniem niniejszego artykułu dokonano przeglądu literatury podejmującej problematykę procesów konsolidacji i koncentracji kapitału oraz dokonującej się globalizacji ekonomiczno-informacyjnej w systemie finansowym w Polsce. Przeprowadzony przegląd literatury poprzedzał także sprecyzowanie kluczowych zagadnień tej problematyki, które poddano analizie, określenie celów podjętych badań oraz sformułowanie kluczowych pytań i tez badawczych. Temat niniejszej pracy początkowo określony koncepcyjnie i aksjomatycznie został doprecyzowany również po dokonaniu wspomnianego przeglądu publikacji innych badaczy problematyki procesów globalizacji systemów i rynków finansowych. Wobec powyższego w niniejszym artykule poddano analizie w podejściu syntetycznym problematykę procesów konsolidacji i koncentracji kapitału w systemie finansowym w Polsce.

Z przeprowadzonej analizy materiałów źródłowych wynika, że badane kwestie zagadnienia tematu procesów globalizacji systemów i rynków finansowych były opisywane i rozpatrywane w dotychczasowej literaturze naukowej tylko w wybranych

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

nielicznych aspektach. Z drugiej strony niepodejmowano wcześniej próby przeprowadzenia badań, które polegałyby na opracowaniu syntetycznego ujęcia tej problematyki. Pełne syntetyczne ujęcie obejmowało by w sposób zintegrowany różne kluczowe aspekty procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce, podjęte rozważania posiadałyby atrybut interdyscyplinarności a wnioski z badań również uzyskiwałyby cechę syntetycznego ujęcia. Właśnie tego typu podejście badawcze zastosowano w niniejszym opracowaniu. Jedną z kluczowych przesłanek metodologicznych podjętych w niniejszym opracowaniu zagadnień procesów globalizacji systemów i rynków finansowych było zastosowanie w pełni obiektywnego opisu wszystkich przesłanek, uwarunkowań, składowych analizowanego tematu i czynników wpływających na poszczególne aspekty globalizacji ekonomiczno-informacyjnej. Analizując problematykę procesów konsolidacji i koncentracji kapitału w systemie finansowym w Polsce autor niniejszego opracowania zweryfikował tezy i wnioski formułowane przez autorów cytowanych publikacji. Zweryfikowane tezy i wnioski, które niejednokrotnie reprezentowały zróżnicowany pogląd, niejednorodną ocenę kluczowych aspektów tematu w zakresie ich poziomu istotności i zidentyfikowanych korelacji posłużyły do sformułowania kluczowych pytań i tez badawczych dla niniejszego opracowania. Na podstawie weryfikacji tez sformułowano wnioski, które zostały zamieszczone w części podsumowującej. W trakcie formułowania tych wniosków z przeprowadzonych badań kierowano się zasadą obiektywności naukowej, bezstronności i syntetyczności ujęcia badawczego.

Na podstawie przestudiowanych materiałów źródłowych oraz publikacji eksperckich zauważono, że do niedawna uboga literatura opisująca problematykę procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału analizowanych w kontekście ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce w okresie ostatnich kilku lat została poszerzona o nowe tytuły. Na rynku wydawniczym, w kręgu wymienionej tematyki, pojawiały się głównie monografie autorskie oraz interpretacje określonych opracowań normatywnych i komentarze do regulacji prawnych. Z drugiej strony znacznie mniej jest tytułów, które mogłyby stanowić pomoc w codziennej pracy analityka finansowego, doradcy inwestycyjnego, oraz pomoc dla studentów kierunków ekonomicznych jako wzbogacenie literatury akademickiej. Największa luka w zakresie problematyki prowadzonych badań dotyczy jednak próby interpretacji całokształtu zagadnień w ujęciu synte-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

tycznym odnoszących się do procesów globalizacji systemów i rynków finansowych. Prokopowicz w opracowaniu *The importance of economic globalization in the context of the development of the financial system in Poland* (Prokopowicz D., 2016a) wskazuje, że uzasadnione jest analizowanie determinantów procesów globalizacyjnych międzynarodowych rynków finansowych i ponad narodowo działającej bankowości centralnej i inwestycyjnej w kontekście koniunkturalnej cykliczności gospodarki światowej i badania genezy globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku. Nielicznie reprezentowana literatura opisująca kwestię procesów konsolidacji i koncentracji kapitału w systemie finansowym funkcjonującą w zakresie problematyki procesów globalizacji systemów i rynków finansowych jest przykładem zjawiska, w którym intensywny rozwój poprzedza jego późniejszą interpretację. Problematyka procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce, która uzyskała rangę priorytetowego w ostatnich latach, stała się główną przesłanką powstania niniejszego opracowania.

Ocenę efektywności zarządzania bankowym ryzykiem kredytowym przeprowadzono w skali makro i w skali mikro. Skala makro dotyczy analizy doskonalenia ryzyka kredytowego w kontekście całego systemu finansowego w Polsce. W obszarze tym zawiera się również organizacja i efektywność działania instytucji wspomagających rozwój systemu bankowego w Polsce. Badania w skali mikro koncentrują się natomiast na analizie po-szczególnych procedur kredytowych. Podejmowane w pracy badania skoncentrowano przede wszystkim na określeniu powiązań lub odrębności w następujących zagadnieniach: procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału analizowanych w kontekście ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce; umożliwiony przez Narodowy Bank Polski i realizowany od lat 90. proceder przejmowania krajowych podmiotów sektora finansowego przez zagraniczne instytucje finansowe; procesy konsolidacji i koncentracji kapitału jako istotne ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej, które w znaczącym stopniu zeterminowały rozwój systemu bankowego w Polsce; analiza determinantów procesów globalizacyjnych międzynarodowych rynków finansowych i ponad narodowo działającej bankowości centralnej; rynkowo działające duże banki inwestycyjne, które akceptując wysokie poziomy ryzyka inwestycyjnego znacząco mogły wpływać na koniunkturę rynków kapitałowych, w tym giełd papierów wartościowych; analiza determinantów globalizacji w kontekście koniunkturalnej cykliczności gospodarki

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

światowej i określenia genezy globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku celem doskonalenia instrumentów zarządzania ryzykiem oraz procedur i systemów nadzoru bankowego.

Podczas prowadzonych badań zastosowano różne metody badawcze, które zostały poniżej wymienione. W pracy wykorzystano różne metody badań, w tym:

- a) metodę opisową i porównawczą,
- b) wnioskowanie indukcyjne,
- c) wnioskowanie dedukcyjne,
- d) metodę opisowo-wektorową,
- e) metodę obserwacji medialnej.

Wybór metod zdeterminowany był rodzajem materiałów badawczych, w których opisane zostały różne aspekty badanej problematyki procesów globalizacji systemów i rynków finansowych. Celem przedstawienia kluczowych zagadnień podjętego tematu, wyjaśnienia szczególnie istotnych zależności, powiązań, korelacji zachodzących między składowymi problematyki globalizacji ekonomiczno-informacyjnej zastosowano głównie metodę opisową. Metodę porównawczą zastosowano przede wszystkim w porównaniach wybranych aspektów badanej problematyki procesów globalizacji. Wnioskowanie indukcyjne stosowano celem doboru jednoznacznych faktów i aspektów problematyki procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału jako istotnych ekonomicznych determinantów procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce spełniających warunek bezsporności w ich doświadczalnej weryfikacji. Wnioskowanie dedukcyjne stosowano powszechnie poprzez racjonalistyczne formułowanie, dobór i porządkowanie aksjomatów, które nie musiały być pewnikami. Musiały jednak spełniać warunek możliwości przedstawienia złożonych problemów w postaci modeli i schematów. Formułowane tą metodą aksjomaty budowane i rozwijane były w procesie logicznego wiązania faktów. Metodę opisowo-wektorową zastosowano w niniejszym artykule poprzez uwypuklenie istotnych czynników problematyki procesów konsolidacyjnych i koncentracji kapitału w sektorze podmiotów finansowych ze wskazaniem właściwego dla nich kierunku oddziaływania. Przegląd literatury zrealizowany został również z wykorzystaniem metody obserwacji medialnej, polegającej na obserwacji wybranych zagadnień badanej problematyki opisywanych przez publicystów specjalizujących się w konkretnych obszarach problematyki ekonomicznej.

W związku z powyższym kierując się zasadą obiektywności naukowej, bezstronności i syntetyczności ujęcia badawczego na podstawie przeprowadzonej weryfikacji treści

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

cytowanych publikacji na potrzeby niniejsze-go opracowania sformułowano następującą główną tezę badawczą: w związku z realizowanym od początku lat 90. powszechnym procederem przejmowania krajowych podmiotów sektora finansowego przez zagraniczne instytucje finansowe procesy konsolidacji i koncentracji kapitału jako istotne ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej w znaczącym stopniu zdeterminowały rozwój systemu bankowego w Polsce. Celem weryfikacji wymienionej tezy przeprowadzono badania procesów globalizacji systemu finansowego w Polsce z uwzględnieniem otoczenia międzynarodowego polskiej gospodarki. W zakresie tego otoczenia w badaniach uwzględniono kwestię rozwoju międzynarodowych rynków finansowych i determinantów rozwoju gospodarki światowej. W związku z tym za uzasadnione uznano analizowanie determinantów procesów globalizacyjnych międzynarodowych rynków finansowych i ponad narodowo działającej bankowości centralnej i inwestycyjnej w kontekście koniunkturalnej cykliczności gospodarki światowej i badania genezy globalnego kryzysu finansowego z 2008 roku. W końcowej części niniejszego opracowania zawarto odniesienie do kwestii weryfikacji tezy badawczej.

Prezentacja przeprowadzonej analizy. Dyskusja

Determinanty sprzyjające procesom konsolidacji kapitału w systemach bankowych

Ekonomiści zgodnie przyznają, że społeczne uwarunkowania procesów globalizacji przebiegających w systemach bankowych wielu krajów także przyjmują charakter internacjonalny. Internacjonalność ta wykracza poza sferę ponadnarodowości i dotyczy niekiedy także ponad kulturowości, ponieważ filie tych samych banków, spółki córki tej samej grupy kapitałowej działającej międzynarodowo instytucji finansowej zakładane są i efektywnie funkcjonują w różnych krajach, zróżnicowanych także kulturowo i demograficznie (Płókarz R., 2013, s. 48). Niekiedy także różnice dotyczyć mogą dominujących formuł organizacji państwa, polityki oraz kwestii wyznaniowych i religijnych. Ale mimo tych wielu różnic natury społecznej działające międzynarodowo korporacje i instytucje finansowe nie wskazują tych wspomnianych różnic jako znaczącego czynnika ograniczającego rozwój bankowości w poszczególnych krajach o ile tylko formuła prowadzenia biznesu znacząco nie jest arbitralnie ograniczana i deprecjonowana przez określony system władzy funkcjonujący w danym kraju (Patrzalek W., 2011, s. 125). Ten określony system władzy może mieć

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

charakter bardziej demokratyczny lub jednak w dominującym stopniu oligarchiczny lub dyktatorski.

W sytuacji tego ostatniego modelu sprawowania władzy mogą się pojawiać specyficzne ryzyka polityczne i systemowe, które determinować mogą wycofywanie się ponad narodowych korporacji z kraju, w którym demokratyczny system władzy ulega daleko idącej modyfikacji w kierunku monopartyjnego i dyktatorskiego. Jednak w sytuacji krajów utrzymujących realnie demokratyczny system rządów wymienione powyżej kategorie ryzyka są nieznaczące i nie generują zagrożeń, które by przekreślały scenariusz rozwoju inwestycji bezpośrednich, kapitałowych fuzji i przejęć jednych podmiotów przez inne tak aby określona korporacja czy bank komercyjny zaczął działać w danym kraju o ile z wcześniej przeprowadzonych analiz wynika, że rynek usług finansowych, jaki jest jeszcze do zagospodarowania jest znaczny (Wiatr M., 2015, s. 216).

Obserwowana od lat 70. ubiegłego wieku internacjonalizacja działających globalnie instytucji finansowych i ich ofert usług finansowych banków komercyjnych mająca ponad narodowy charakter zdeterminowana jest następującymi czynnikami (Fila J., Filipiak B., 2012, s. 163):

- a) obecnie realizujące się procesy globalizacyjne wychodzą poza bariery geograficzno-przyrodnicze i dokonują się równoległe na wszystkich kontynentach,
- b) upowszechniająca się standaryzacja w zakresie osiągnięć nauki i techniki uwarunkowana głównie czynnikami ekonomicznymi, przebiega jednak ewolucyjnie w zasadzie bez działań zbrojnych, które w odległej przeszłości były głównym źródłem tych procesów,
- c) w kontekście obecnej globalizacji najszybciej homogenizacji działalności i standaryzacji ulegają składowe infrastruktury ekonomiczno-biznesowej, tj. środki transportu, telekomunikacja, organizacja systemu finansowego danego kraju (Gwoździec S., Prokopowicz D., 2017a, s. 75-76),
- d) w systemach finansowych globalizacji podlegają także innowacje finansowe, które po powstaniu w jednym z czołowych banków błyskawicznie rozprzestrzeniają się w bankowości funkcjonującej w różnych krajach, na różnych kontynentach tj. w wymiarze globalnym (Prokopowicz D., 2015a, s. 23-24),
- e) globalny kryzys finansowy, który pojawił się na jesieni 2008 roku stał się istotnym ekonomicznym, koniunkturalnym czynnikiem współcześnie dokonujących się globalizacji rynków finansowych (Harold J., 2010, s. 46; Millet D., Touissant E., 2012, s. 62),

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

f) nowym czynnikiem globalizacji ekonomiczno-informacyjnej staje się globalny nadzór i ponad narodowe regulacje internacjonalistycznie rozwijającego się sektora finansowego oraz rynków kapitałowych, w tym giełd papierów wartościowych, które coraz bardziej funkcjonują w modelu globalnych naczyń połączonych (Davies H., Green D., 2010, s. 37).

Z drugiej strony nowo tworzone innowacje finansowe w zakresie instrumentów pochodnych jak np. kredytowych instrumentów pochodnych, tzw. obligacji subprime potrafią się rozwijać szybciej niż odpowiadające za bezpieczeństwo systemu finansowego instrumenty zarządzania ryzykiem. Tego typu sytuacja wystąpiła bezpośrednio przed globalnym kryzysem finansowym w 2008 roku i stała się jednym ze źródeł tego kryzysu i jego wyjątkowo dramatycznej skali negatywnych skutków gospodarczych (Prokopowicz D., 2015b, s. 85-86).

W związku z powyższym do kluczowych determinantów ekonomicznych szczególnie sprzyjających nasileniu tendencji do internacjonalizacji rynków finansowych zalicza się (P. Niedziółka, red., 2015, s. 83):

a) sukcesywny wzrost znaczenia rynku kapitałowego we współczesnych systemach finansowych, rozwijających się głównie w krajach, w których dominuje model anglosaski systemu finansowego;

b) postępującą integrację międzynarodowych rynków finansowych, której sprzyjają transakcje przejęć kapitałowych oraz postęp w zakresie technologii teleinformatycznej i rozwoju elektronicznej bankowości internetowej.

Wspomniane powyżej determinanty procesów globalizacyjnych okazały się także dominującymi czynnikami kształtującymi rozwój współczesnych systemów finansowych, w tym bankowych w krajach rozwiniętych i rozwijających się. Znaczny zakres zglobalizowania rynków finansowych w Polsce uwidocznił się w kontekście przebiegu ostatniego kryzysu finansowego 2008 roku (Domańska-Szaruga B., 2013, s. 264).

Procesy konsolidacyjne instytucji finansowych polskiego, czeskiego i węgierskiego systemu bankowego

W zakresie szczególnie istotnych czynników ekonomicznej globalizacji systemów finansowych i bankowości zalicza się procesy konsolidacyjne podmiotów bankowych i innych instytucji sektora finansowego. Szczególny charakter procesów internacjonalizacji rynków finansowych występuje w krajach zaliczanych, pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, do rynków emergingmarkets. Jednym z takich

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

obszarów jest charakteryzujący się własną specyfiką region Europy Środkowo-Wschodniej, w którym najistotniejszą rolę, w kontekście analizowanej problematyki, odgrywają: Polska, Czechy i Węgry. W krajach tych procesy internacjonalizacji rynków finansowych zasadniczo realizują się według analogicznych mechanizmów i prowadzą do ukształtowania zbliżonych struktur rynkowych.

Z przeprowadzanych przede wszystkim od strony specyfiki krajowych i regionalnych uwarunkowań gospodarczych i geopolitycznych analiz tendencji konsolidacyjnych wynika, że dokonujące się w ostatnich latach fuzje i przejęcia w sektorach bankowych Polski, Czech i Węgier wykazują pewne charakterystyczne cechy wspólne. Należą do nich przede wszystkim następujące uwarunkowania i specyficzne składowe dokonujących się w analizowanym obszarze procesów konsolidacyjnych (Buszko M., 2003, s. 78):

- a) Silny interwencjonizm państwowy realizowany instrumentalnie przez organy władz państwowych i banki centralne analizowanych krajów w znaczącym stopniu modyfikujący dokonujące się procesy konsolidacji podmiotów bankowych i koncentracji kapitału w sektorze.
- b) W procesach konsolidacji przebiegających w analizowanym regionie Europy w dużym stopniu zaangażowane były zagraniczne instytucje finansowe.
- c) Inwestorami strategicznymi w największym stopniu zaangażowanymi w procesy konsolidacji i koncentracji kapitału sektorów bankowych krajów Europy Środkowo-Wschodniej były następujące banki: HypoVereinsbank/Bank Austria, Deutsche Bank, Commerzbank, KBC, ABN Amro, ING Bank.
- d) W segmencie inwestorów strategicznych, którzy w największym stopniu pod względem zainwestowanych kapitałów zaangażowali się w proces prywatyzacji, restrukturyzacji i konsolidacji polskich, czeskich i węgierskich banków, dominują grupa kilku internacjonalnie działających instytucji finansowych, które opanowały przeważającą część udziału w rynku. Przewiduje się, że grupa ta, do której należą: Citigroup, Deutsche Bank, Commerzbank i HypoVereinsbank/Bank Austria, będzie w przyszłości przejmować oddziały innych banków mniejszych inwestorów zagranicznych, którzy nie zdążyli uzyskać znaczącego udziału w rynku.
- e) W zakresie kluczowych celów transakcji konsolidacyjnych dokonywanych z udziałem zagranicznych instytucji finansowych zalicz się: przyspieszenie i podniesienie efektywności prywatyzacji, restrukturyzację banków i przystosowanie tych podmiotów do funkcjonowania w nowych realiach gospodarczych, poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej ratując niektóre z przejmowanych banków przed perspek-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

tywą upadku, unowocześnienie technologii, wzrost stabilizacji rozwoju systemu bankowego z jednoczesnym przygotowaniem do wejścia w struktury Unii Europejskiej (Gwoździewicz S., Prokopowicz D., 2016b, s. 68).

f) Wchodzące na rynki finansowe Polski, Czech i Węgier zagraniczne instytucje finansowe wykorzystywały istniejące w tym regionie luki rynkowe i braki w zakresie dysponowania przez krajowe podmioty technologią informatyczną i informacyjną, w tym internetową w zakresie bankowości elektronicznej.

g) Strategiczni inwestorzy wielu krajowych banków zlokalizowanych na obszarze Polski, Czech i Węgier, którymi są podmioty funkcjonujące internacjonalnie głównie w obszarze zachodniej Europy, aktywnie uczestniczyli w procesach konsolidacji mając na celu ograniczenie konkurencji, pozyskanie nowych klientów i dostępu do nowych rynków oraz podniesienie poziomu zajmowanej pozycji rynkowej.

h) Przeprowadzone głównie w latach 90. procesy transformacji systemów bankowych Europy Środkowo-Wschodniej, ze względu na uczestniczące w tym procesie podmioty wywodzące się głównie z obszaru starej Unii Europejskiej, przyczyniają się do implementacji niemiecko-japońskiego modelu systemu finansowego, charakteryzującego się dominującą pozycją w sektorze dużych banków uniwersalnych oferujących klientom szeroką paletę produktów i usług finansowych (Gwoździewicz S., 2014, s. 57).

i) Procesy konsolidacji poszczególnych podmiotów bankowych i koncentracji kapitału w sektorze poprzedzone były zwykle komercjalizacją dokonywaną celem odpaństwowienia i prywatyzacją realizowaną w celu urynkowienia funkcjonowania banków zdolnych do działania w nowych realiach gospodarczych.

Znaczenie koncentracji kapitałowej banków działających w Polsce

Zgodnie z powyższym do istotnych determinantów ekonomicznej globalizacji systemów finansowych i bankowości zalicza się procesy konsolidacyjne podmiotów bankowych i innych instytucji sektora finansowego. Procesy konsolidacyjne w swej istocie prowadzą zwykle do zwiększania współczynnika koncentracji kapitałowej biorących w tym udział podmiotów gospodarczych, w tym także instytucji finansowych (Sarnowski J., Dmowski A., Prokopowicz D., 2008, s. 237). W latach 90. ubiegłego wieku procesy te ulegają nasileniu także w Polsce w związku z realizowaną wówczas początkową fazą transformacji systemowej i społeczno-gospodarczej polskiej gospodarki. Z doświadczeń także instytucji finansowych działających w Polsce wynika, że koncentracja kapitałowa to proces o wielorakim charakterze, generującym

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

zarówno aspekty oceniane pozytywnie jak i potencjalnie negatywnie. Do pozytywnych zalicza się przede wszystkim wzrost siły konkurencyjnej, rynkowej, przewagi kapitałowej, technologicznej i możliwości prowadzenia prac badawczo-rozwojowych celem stworzenia nowych rozwiązań technologicznych, innowacji i standardów. Natomiast do kluczowych aspektów negatywnych zalicza się głównie zdobycie przez dany podmiot zbyt dużej przewagi rynkowej umożliwiającej stosowanie praktyk monopolistycznych w sytuacji niesprawnego działania urzędów antymonopolowych i wytworzenia w ten sposób rynków nieefektywnych z wysokimi kosztami społecznymi.

Celem sporządzenia obiektywnego opisu tej problematyki w warunkach polskiej gospodarki przeprowadzono analizę na tle procesu transformacji systemowej i społeczno-gospodarczej polskiej gospodarki, która rozpoczęła się w 1989 roku. Analiza procesów konsolidacyjnych dokonujących się na gruncie systemu bankowego przeprowadzona została poprzez określenie znaczenia koncentracji kapitałowej banków. Tendencje w zakresie tej koncentracji wyjaśniane są poprzez modele korzyści skali lub agregacji zakresu świadczonych przez bank usług finansowych (Kantecki A., 1996, s. 24). Z wielu analitycznych porównań funkcjonowania dużych i małych banków wynika, że wskazywana przewaga tych pierwszych związana jest z:

- a) decentralizacją zarządzania uwarunkowaną m.in. poprzez silnie rozbudowaną strukturę kapitałową dużego banku uniwersalnego, w skład którego wchodzi spółki-córki zróżnicowane zakresem jak i przedmiotem działalności (Domańska-Szaruga B., 2014, s. 25);
- b) partycypacją pracowników w zyskach w ramach centrów zysku;
- c) asymetrią informacji odnośnie danych opisujących sytuację rynkową przejawiającą się tym, że duże banki mają przewagę nad małymi w zakresie prowadzenia bieżącego monitoringu sytuacji gospodarczej w skali globalnej i lokalnej;
- d) gromadzonym wieloletnim doświadczeniem efektywnej realizacji operacji bankowych i sprawnej obsługi klientów, wypracowanej latami kultury organizacyjnej i zwykle wcześniejszą obecnością na rynku usług finansowych;
- e) redukcją kosztów transakcyjnych realizowaną w dużych przedsiębiorstwach poprzez zakup usług finansowych u silnych kapitałowo, dużych i sprawdzonych pośredników finansowych.

Jednak mimo wielu czynników wskazywanych na gruncie teorii brak jest jednoznacznego wskazania wyraźnej przewagi dużych banków nad małymi, szczególnie w zakresie efektywności funkcjonowania mierzonej różnymi wskaźnikami. Wymienio-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

ny brak jednoznacznego wskazania przewagi dużych pośredników finansowych nad małymi wynika z trudności, zwłaszcza na płaszczyźnie analizy empirycznej, z potwierdzeniem tezy o wyższej efektywności funkcjonowania odpowiednio większej koncentracji kapitałów bankowych. Niewiele jest empirycznych dowodów potwierdzających celowość koncentracji kapitałów i wyjaśniania tej tendencji poprzez odwołanie się do korzyści skali lub zakresu świadczonych usług.

W środowiskach kadry zarządzającej instytucjami finansowymi dominuje pogląd, że w kontekście makroekonomicznej funkcji banku, tj. realizowanego pośrednictwa finansowego, duże banki mają większe możliwości w zakresie pozyskiwania tanich środków finansowych na prowadzoną działalność. Przewaga ta wynika ze skali działania, możliwości redukcji kosztów transakcyjnych i zwykle silnie rozbudowanej sieci oddziałów terenowych i punktów sprzedaży usług finansowych. Jednak z drugiej strony największe banki zwykle gorzej wykorzystują posiadane aktywa. Istotną jest również kwestia organów nadzoru bankowego stosujących odmienne podejście do banków zróżnicowanych wielkością aktywów (Białas M., Mazur Z., 2013, s. 117). Zmodyfikowane w ostatnich latach regulacje nadzorów bankowych łagodniej traktują większe podmioty w kwestii wymogów kapitałowych. Większe banki są zwykle wyposażone w bardziej zaawansowane technologicznie narzędzia zarządzania ryzykiem przez co są w stanie precyzyjniej oszacować wartość narażoną na ryzyko VaR. Taką strategię realizuje Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego formułujący wytyczne dla nadzorów bankowych działających w poszczególnych krajach, głównie względem państw członkowskich Unii Europejskiej. W opozycji dla tych tendencji, w odpowiednio większych bankach pojawiają się niekiedy symptomy niesprawności wynikającej z przekonania, że są one za duże, aby mogły zbankrutować. Poza tym małe banki nauczyły się zwiększać skalę swego działania poprzez wchodzenie w konsorcja, np. konsorcja kredytowe oraz rozwój outsourcingu w zakresie zlecenia innym podmiotom realizację wybranych operacji (Capiga M., Gradoń W., Szustak G., 2011, s. 131].

Ukształtowana i pogłębiająca się w ostatnich latach koncentracja kapitałowa banków, motywowana względami korzyści skali, powoduje w płaszczyźnie instytucjonalnej, wzrost złożoności powiązań kapitałowych i organizacyjnych (Kantecki A., 1996, s. 25). Przyjmując kryterium instytucjonalno-organizacyjne wyróżnić można następujące typy koncentracji kapitałowej banków:

a) grupy bankowe funkcjonujące w oparciu o nieformalne powiązania unormowane umownie, w których kwestie struktury prawnej i własnościowej nie należą do naji-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

stotniejszych; istotną rolę odgrywa tradycja wspólnego działania, jak np. w przypadku banków spółdzielczych zgrupowanych w strukturze określonej jednostki integrującej lub parabankowych podmiotów specjalizujących się w obsłudze niszowych wybranych usług pośrednictwa finansowego;

b) grupy kapitałowe powiązane skonsolidowanymi sprawozdaniami finansowymi z wyraźnie zarysowaną hierarchiczną strukturą kapitałowo-organizacyjną; holdingi finansowe, w których dominującą jednostką jest bank a cała grupa realizuje model bankowości uniwersalnej w zakresie oferty skierowanej do klientów (Domańska-Szaruga B., 2013, s. 263-264);

c) konglomeraty finansowe, określane mianem „supermarketów finansowych” łączących w jednej organizacji różnego rodzaju operacje bankowe i jak i usługi finansowe realizowane przez podmioty zależne nie będące bankami, jak np. domy maklerskie prowadzące pośrednictwo w zakresie obrotu papierami wartościowymi, fundusze inwestycyjne, emerytalne, spółki leasingowe, developerskie, fotofaitingowe oraz świadczące usługi doradztwa finansowego.

Obecnie planowana jest kontynuacja procesów konsolidacji w systemie finansowym w Polsce. Jedną z opcji jest strategia stworzenia w Polsce tzw. polskiej grupy kapitałowej, która stałaby się największym konglomeratem oferującym szeroką paletę usług dla klientów reprezentujących różne segmenty rynku, w tym klientów indywidualnych jak i instytucjonalnych. Już w końcu lat 90. rozważano różne opcje w tym zakresie. Jedną z tych opcji miało być połączenie banku PKO BP S.A. z jednym z największych w Polsce ubezpieczycieli, tj. PZU. W okresie ostatnich kilkunastu lat plany na stworzenie tego typu polskiej grupy kapitałowej były odkładane na bliżej nie określoną przyszłość. Dopiero niedawno powrócono do tego planu i rozpoczęto jego realizację jednak w zmodyfikowanej konfiguracji wybranych instytucji finansowych, ponieważ bank PKO BP S.A. został w tym planie zastąpiony bankiem Pekao S.A.

Wiele wskazuje na to że okres lat 2016-2017 przejdzie do historii jako ten, w którym odnotowano znaczące przyśpieszenie procesu repolonizacji sektora bankowego w Polsce. Otóż na początku grudnia 2016 roku Powszechny Zakład Ubezpieczeń (PZU) i Polski Fundusz Rozwoju (PFR) podpisali z UniCredit umowę, która przewiduje odkupienie docelowo odpowiednio 20 proc. i 12,8 proc. akcji Banku Pekao za łączną kwotę 10,59 mld zł (PZU kupuje Pekao. Repolonizacja, ...).

W ten sposób zrealizuje się powrót polskiego kapitału do struktury akcjonariatu banku Pekao. Kontynuowany w ten sposób proces repolonizacji sektora bankowego

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

w Polsce powinien przyczynić się do wzmocnienia stabilności sektora bankowego, i w konsekwencji także całej polskiej gospodarki. Strategicznie dla polskiego sektora bankowego istotne jest także to, że w wyniku tej transakcji PZU stanie się największą grupą finansową w Europie Środkowo-Wschodniej.

Obecnie przyjmuje się, że jednym z ograniczeń rozwojowych polskiej gospodarki jest brak silnej bazy krajowych inwestorów, co widoczne jest również w sektorze bankowym. Stąd też zainteresowanie PFR działaniem w charakterze długoterminowego partnera finansowego na rzecz inwestorów strategicznych, a także wsparcie, jakiego udzielamy dla różnorodnych inicjatyw mających na celu promowanie i umacnianie krajowego rynku finansowego. Jeszcze w końcu roku 2016 ok. 64 proc. polskiego sektora bankowego była w rękach zagranicznych. Po wyżej wymienionej transakcji udział zagranicznego kapitału w polskim sektorze bankowym zmalał nieco poniżej 50 proc. Z tego też względu jest to szczególnie istotna transakcja dla sektora bankowego działającego w Polsce.

Wnioski

Globalny kryzys finansowy z 2008 roku, którego źródłem bezpośrednim była bańka spekulacyjna instrumentów opartych na obligacjach subprime, wymyślonych tylko w takim celu aby przedłużyć dobrą koniunkturę na amerykańskim rynku nieruchomości to jeden z kluczowych aspektów analizy źródeł tego kryzysu. Obecnie przyjmuje się, że globalny kryzys finansowy został efektywnie opanowany i zażegnany jednak jego źródła nie w pełni zostały wyeliminowane. Zwiększanie wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka wypożyczonych przez bank papierów dłużnych nie musi zapewnić utrzymania stabilności finansowej w systemach bankowych. Konglomeracja działalności finansowej (Niedziółka P. red., 2011, s. 71), procesy globalizacji, deregulacji na rynkach finansowych, fuzje i przejęcia na rynku finansowym, działalność funduszy hedgingowych, łączenie bankowości klasycznej depozytowo-kredytowej z inwestycyjną to tylko niektóre aspekty na poziomie makro, które odegrały szczególną rolę we wzroście ryzyka kredytowego na krajowych i międzynarodowych rynkach finansowych. W związku z tym istnieje wiele aspektów problematyki zarządzania ryzykiem kredytowym, które wymagają jeszcze dogłębniejszego zbadania a następnie sukcesywnego doskonalenia ich działania celem pełniejszego zabezpieczenia podejmowanych transakcji (Prokopowicz D., 2016a, s. 11-12).

Z drugiej strony znacząca poprawa sytuacji na rynkach kapitałowych jak dokonała się w okresie lat 2008 - 2017 była głównie pochodną poprawy koniunktury, rosnące-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

go poziomu produkcji, podnoszącego się wzrostu gospodarczego, spadającego bezrobocia. Nie był to jednak wyłącznie proces klasycznej zmiany trendu w cyklu koniunkturalnym polegającym z pokryzysowego uruchamiania wolnych mocy produkcyjnych poprawiających swą rentowność przedsiębiorstw. Był to w znaczącym stopniu proces inspirowany działaniami interwencjonistycznymi rządów i innych instytucjonalnych organów centralnych poszczególnych krajów, w tym przede wszystkim bankowości centralnej w USA i Unii Europejskiej. Koszty tego zastosowanego na dotychczas nie spotykanej skalę interwencjonizmu państwowego i ponadnarodowego w UE były niebagatelne i zostały rozłożone na całe systemy finansowe, a więc w zasadzie na klientów banków i spłacane będą przez obywateli jeszcze latami. W ten sposób z poziomu bankowości centralnej interwencjonistycznie kosztem przyszłego wzrostu inflacji przywrócono wzrost gospodarczy do akceptowalnego dla obywateli wyborców poziomu spychając na dalszy plan potrzebę doskonalenia procedur kredytowych pozostawiając to w dyspozycji bankom komercyjnym z wiarą na skuteczność działania "niewidzialnej ręki" na konkurencyjnych rynkach usług bankowych (Prokopowicz D., 2015b, s. 87-88). Wiara ta zbudowana jest na kilku filarach, do których zalicza się rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości w różnych gałęziach przemysłu i sektorach usług, kontynuację postępu technologicznego w informatyce, teleinformatyce, nowych mediach internetowych, robotyce, biotechnologii, energetyce itd., dzięki czemu powinien dalej następować wzrost rentowności procesów produkcyjnych. Jednak w gospodarkach krajów wysoko rozwiniętych poważnym problemem gospodarczym, który w przyszłości może znacząco ograniczyć skalę tak kształtowanego rozwoju cywilizacyjnego jest obserwowany już proces niekorzystnych zmian struktury demograficznej społeczeństw określanymi potocznie starzeniem się populacji obywateli poszczególnych krajów (Wereda W., Prokopowicz D. 2017, s. 245-246).

W związku z powyższym, obecnie przyjmuje się, że od początku przemian społeczno-gospodarczych w Polsce tj. od 1989 roku nasileniu ulegają procesy globalizacyjne dokonujące się w różnych sferach gospodarczych i społecznych gospodarki w tym także w dziedzinie bankowości. Instytucje finansowe w tym banki komercyjne należą do podmiotów, które nie tylko ulegają procesom globalizacji ale przede wszystkim te procesy współtworzą. W zakresie głównych czynników globalizacji zalicza się procesy deregulacji, informatyzacji i internacjonalizacji, tj. globalne determinanty, które skorelowane były z dostosowywaniem systemu finansowego funkcjonującego w Polsce do standardów Unii Europejskiej. Na dostosowywanie wewnętrznych proce-

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

dur, ofert produktowych i technik teleinformatycznych działającej w Polsce bankowości do standardów Unii Europejskiej wpływały także procesy konsolidacyjne i koncentracji kapitału, które od połowy lat 90. dokonują się także w komercyjnym segmencie systemu finansowego, w tym bankowego. Kolejną istotną datą w kontekście omawianej problematyki był rok 2004, w którym Polska dokonała akcesji w struktury rynkowe Unii Europejskiej. Obecnie przyjmuje się, że proces globalizacji rynków finansowych i systemu bankowego w Polsce oprócz procesów konsolidacyjnych i dostosowawczych zdeterminowany został także przede wszystkim takimi czynnikami jak administracyjne i nadzorcze cele działalności bankowości centralnej i organów nadzoru w systemie finansowym oraz dostosowywanie bankowych normatywów prawnych do standardów zachodnioeuropejskich krajów wysoko rozwiniętych. Działający już ponad ćwierć wieku w Polsce komercyjny system finansowy, w tym sektor bankowy uważany jest za niemal w pełni dostosowany do standardów Unii Europejskiej co związane jest także z wysokim poziomem zglobalizowania tego segmentu gospodarki (Filip D., Komorowski P., 2016, s. 63-64). Pełne dostosowanie dotyczy między innymi kluczowych procesów działalności banków, w tym zarządzania ryzykiem kredytowym i innymi kategoriami ryzyka bankowego. W ostatnich latach w bankach komercyjnych działających w Polsce doskonalone są procedury i systemy bezpieczeństwa w zakresie elektronicznego transferu danych bankowości internetowej i rozwijane są nowe technologie kontaktu z klientami w ramach bankowości mobilnej. Doskonalenie funkcjonowania krajowej bankowości w Polsce w tym zakresie także potwierdza wysoki poziom zglobalizowania względem bankowości krajów wysoko rozwiniętych ponieważ w bankach działających w tych krajach także pracuje się nad doskonaleniem analogicznych procesów i systemów. W związku z powyższym wpisana do wstępnej części niniejszego opracowania zatytułowanej „cel i metody” sformułowana w sposób następujący teza badawcza - w związku z realizowanym od początku lat 90. powszechnym procederem przejmowania krajowych podmiotów sektora finansowego przez zagraniczne instytucje finansowe procesy konsolidacji i koncentracji kapitału jako istotne ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomiczno-informacyjnej w znaczącym stopniu zdeterminowały rozwój systemu bankowego w Polsce - została potwierdzona.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

Literatura przedmiotu:

1. BIAŁAS M., MAZUR Z. (2013). *Bankowość wczoraj i dziś*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
2. BUSZKO M. (2003). *Konsolidacja sektorów bankowych w krajach rozwijających się - współczesne tendencje w zakresie fuzji i przejęć*, (w:) "Bank i Kredyt", Wydawnictwo NBP, marzec 2003.
3. CAPIGA M., GRADOŃ W., SZUSTAK G. (2011). *Adekwatność kapitałowa w ocenie bezpieczeństwa banku*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa.
4. DAVIES H., Green D. (2010), *Globalny nadzór i regulacja sektora finansowego, Seria Wyzwania globalne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
5. DMOWSKI A. PROKOPOWICZ D. (2010). *Rynki finansowe*, Warszawa: Wydawnictwo Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o.
6. DMOWSKI A., PROKOPOWICZ D., SARNOWSKI J. (2005). *Podstawy finansów i bankowości*, Wydawnictwo Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o., Warszawa.
7. DOMAŃSKA-SZARUGA B. (2013). *Common banking supervision within the financial safety net*, (w:) *The Economic Security of Business Transactions. Management in business*, Wydawnictwo ChartridgeBooks Oxford, Oxford.
8. DOMAŃSKA-SZARUGA B. (2014). *Financial Instability and the New Architecture of Financial Supervision in European Union* (w:) B. Domańska-Szaruga, T. Stefaniuk (red.), *Organization in changing environment. Con-ditions, methods and management practices*, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa, s. 21.
9. DOMAŃSKA-SZARUGA B., PROKOPOWICZ D. (2015). *Makroekonomiczne zarządzanie anty kryzysowe* (w:) 34 Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach, nr 107, Seria: Administracja i Zarządzanie (34) 2015, UPH Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych, Siedlce, s. 41-42.
10. FILA J., FILIPIAK B. (2012). *System finansowy a rozwój gospodarczy. Szanse i zagrożenia*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
11. FILIP D., KOMOROWSKI P., (2016). *Konkurencyjność rynków finansowych. Czynniki efektywności*. (w:) "Przedsiębiorstwo & Finanse", Nr 2/2016 (13), s. 61-75.
12. GARDZIŃSKI, T. (2016). *Przedsiębiorstwo społeczne środkiem rozwiązywania problemów współczesnej gospodarki*, (w:) *International Journal of New Economics and Social-Sciences* 1 (3) 2016, Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka – Edukacja – Rozwój w Warszawie, Warszawa.
13. GOŁĘBIOWSKA A., PROKOPOWICZ D. (2017). *National Housing Program Of The Main Strategic And Program Document For The Current State Residential Policy Of The State* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences" (IJONES), Międzynarodowy Instytut Innowacji „Nauka-Edukacja-Rozwój”, ZN, nr 2 (6) 2017, Warszawa 2017, s. 305-316.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

14. GWOŹDZIEWICZ S., PROKOPOWICZ D. (2016a). *Antykryzysowa aktywna polityka monetarna Banku Rezerw Federalnych w kontekście bezpieczeństwa systemu finansowego i koniunktury globalnej gospodarki* (w:) "Studia Administracji i Bezpieczeństwa. Public Administration and Security Studies", nr 1 (2016), Wydawnictwo Naukowe Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, Gorzów Wielkopolski 2016, s. 87-98.
15. GWOŹDZIEWICZ S., PROKOPOWICZ D. (2016b). *Globalization and the process of the system and normative adaptation of the financial system in Poland to the European Union standards* (in] "Globalization, the State and the Individual. International Scientific Journal" No 1 (9) 2016. University of Varna. ISSN 2367-4555. Varna, Bulgaria 2016.
16. GWOŹDZIEWICZ S., PROKOPOWICZ D. (2016c). *Social and Economic Determinants of Effective Development of Entrepreneurship and Innovation in the Municipality of Otwock in Poland* (w:) J. Szablowski (red.) "Entrepreneurship and Innovation in Selected Countries of Europe", University of Finance and Management in Białystok, Białystok, s. 161-162.
17. GWOŹDZIEWICZ S., PROKOPOWICZ D. (2017a). *Adjustment of Polish banks to international standards as a factor of globalization of the national financial system* (w:) Globalization, the State and the Individual, "International Scientific Journal", University of Economics and Innovation in Lublin, University of Varna "ChernorizetsHrabar", Chayka, Varna, Bulgaria 9007, Varna 2017, nr 1(13) 2017, s. 73-81.
18. GWOŹDZIEWICZ S., PROKOPOWICZ D. (2017b) *The Big Data technologies as an important factor of electronic data processing and the development of computerized analytical platforms, Business Intelligence* (in: "International Journal of Small and Medium Enterprises and Business Sustainability", volume 2, issue 4, November 2017, Center for Industry, SME and Business Competition Studies, University of Trisakti in Jakarta, Indonesia. University of Social Sciences, Warsaw, Poland, pp. 27-42.
19. HAROLD J. (2010), *Koniec globalizacji. Czego nauczył nas wielki kryzys?*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa.
20. KALINOWSKI M., PRONOBIS M. (2015). *Rynki finansowe a gospodarka realna. Aktualne wyzwania*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa.
21. KANTECKI A. (1996). *Konsolidacja i prywatyzacja sektora bankowego w Polsce*, (w:) "Bank. Miesięcznik Finansowo – Bankowy", 1996, nr 6.
22. MATOSEK M., PROKOPOWICZ D. (2017). *Importance And Security Of Information Provided By The Internet In The Context Of The Development Of Economic Entities In Poland* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", Międzynarodowy Instytut Innowacji „Nauka-Edukacja-Rozwój”, ZN, nr 2 (6) 2017, Warszawa 2017, s. 219-231.
23. MILLET D., TOUISSANT E. (2012), *Kryzys zadłużenia i jak z niego wyjść*, Seria Biblioteka Le Monde Diplomatique, Wydawnictwo Książka i Prasa, Warszawa.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

24. NIEDZIÓŁKA P., red. (2015). *Bankowość inwestycyjna. Inwestorzy, banki i firmy inwestycyjne na rynku finansowym*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
25. PATRZALEK W. (2011). *Zachowania podmiotów w warunkach globalizacji rynków*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa.
26. PŁÓKARZ R., (2013). *Globalne rynki finansowe. Praktyka funkcjonowania*, Wydawnictwo PWN, Warszawa.
27. PROKOPOWICZ D. (2015a). *Improving managing the credit risk in conditions slowing economic growth* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", nr 1 (1) 2015, Świnoujście 2015, s. 17-29.
28. PROKOPOWICZ D. (2015b). *The implementation of an integrated credit risk management in operating in Poland commercial banks* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", ZN, nr 2 (2) 2015, s. 83-95.
29. PROKOPOWICZ D. (2016a). *The importance of economic globalization in the context of the development of the financial system in Poland* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", ZN, nr 2 (4) 2016, s. 7-17.
30. PROKOPOWICZ D. (2016b). *The Shadow Banking as an Example of Inefficiencies in the Functioning of the Banking System in Poland* (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", nr 1 (3) 2016, s. 107-119.
31. PZU kupuje Pekao. *Repolonizacja* (w:) Portal finansowy "Money.pl", grudzień 2016, (<http://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/artykul/pzu-kupuje-pekao-repolonizacja,22,0,2215190.html>).
32. RAKOWSKI J., PROKOPOWICZ D. (2017). *Jubilee's Report Of The 14th Congress Of The Polish Economy For The 15th Annual Of The Commercial-Industry Congregation Of The Polish Chamber Of Community*, (w:) "International Journal of New Economics and Social Sciences", Międzynarodowy Instytut Innowacji „Nauka-Edukacja-Rozwój”, ZN, nr 2 (6) 2017, Warszawa 2017, s. 371-389.
33. SARNOWSKI J. DMOWSKI A., PROKOPOWICZ D., (2008). *Finanse i bankowość. Teoria i praktyka*, Warszawa: Wydawnictwo Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o.
34. WEREDA W., PROKOPOWICZ D. (2017). *Economic and financial situation of households in Poland – analysis and diagnosis*, (w:) "Polityki Europejskie, Finanse i Marketing", Zeszyty Naukowe SGGW, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Warszawa 2017, nr 18/2017, s. 240-258.
35. WIATR M. (2015). *Bankowość korporacyjna*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
36. ZIELIŃSKA-GLĘBOCKA A. (2012). *Współczesna gospodarka światowa*, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012.

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 / Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)

ISSN 2543-7097 / E-ISSN 2544-9478

© 2018 /Published by: Międzynarodowy Instytut Innowacji Nauka-Edukacja-Rozwój w Warszawie, Polska

 This is an open access article under the CC BY-NC license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Prokopowicz D. (2018). Procesy konsolidacyjne i koncentracja kapitału jako istotne usankcjonowane normatywnie ekonomiczne determinanty procesów globalizacji ekonomicznej kształtujących rozwój systemu bankowego w Polsce. *International Journal of Legal Studies*, 2(4)2018: 217-244.

[DOI 10.5604/01.3001.0013.0017](https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0017)